

Aan: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Betreft: Internet consultatie "Wijziging Bouwbesluit 2012 BENG 2020".

Naarden, 1 maart 2019,

Geachte mevrouw, mijnheer,

Hierbij reageert de DHPA op de internetconsultatie zoals opengesteld over het Bouwbesluit 2012 waarin o.a. verwezen wordt naar de NTA8800 als rekenmethode en aanpassing van de EPC-eis naar de drie BENG eisen. De DHPA is intensief betrokken bij de totstandkoming van nieuwe EPG-regulering zoals de nieuwe rekenmethode NTA8800, vanuit ons rechtstreekse en het maatschappelijke belang om de warmtepomp zijn rol te kunnen laten vervullen in de verdere verduurzaming van de klimatisering van gebouwen.

Wij hebben kennisgenomen van de voorgestelde concept BENG-eisen. Met verbazing, vanwege de trendbreuk met de sinds jaren ingezette verduurzamingslijn. Warmtepompleveranciers hebben overigens geen direct belang bij EPG-eisen. Wij reageren dan ook vanuit maatschappelijke betrokkenheid en vanuit zorgen over de randvoorwaardelijke elektriciteits-infrastructuur (het 'grid'). Deze reactie wordt weliswaar door de overgrote meerderheid van de DHPA-leden gesteund maar is, vanwege de relatief eenvoudige capaciteitsaanpassing van een warmtepomp aan de warmte- (en koude-) vraag van een gebouw, niet unaniem. BENG-eisen zouden ambitieus én haalbaar moeten zijn om daarmee aan nationale klimaatambities te gaan voldoen. Wij hebben in eerdere correspondentie dd. 17 oktober 2018 en 04 december 2018 met aan RVO al aangegeven dat er o.i. een fout dreigde te worden gemaakt en waarop tot onze grote spijt noch reactie, noch gevolg werd gegeven.

De nu voorgestelde verruiming van de EPG-eisen is niet in lijn met de eerder ingezette trend waarin duurzame klimaatoplossingen hun weg hebben gevonden naar een, door de (koplopers in de) bouwbranche reeds omarmde, energiezuinige nieuwbouw en renovatie. Het directe belang van de DHPA is dat de warmtepomp op de juiste energetische en financieel-economische wijze wordt gewaardeerd in o.a. de NTA8800 en dat (de EPG-eisen in) het bouwbesluit een aldus verantwoorde aanschaf van een duurzaam verwarmingssysteem stimuleert en een daartoe geëigende gebouwschil faciliteert.

We zien een aantal positieve punten in de nieuwe eis. We zijn blij met de harmonisatie in één rekenmethode: de NTA8800. Daarnaast zijn we positief over het redeneren vanuit de trias energetica.

Wij hebben ook zorgen door de trendbreuk van de EPG-eisen. Door de nieuwe BENG-1 eis mogen na 2020 woningen gebouwd worden die qua energieprestatie een verslechtering zijn ten opzichte van de huidige bouwpraktijk. De geleverde onderbouwing van de nieuwe eis is op meerdere punten twijfelachtig. Het is onwenselijk dat het mogelijk wordt om energetisch slechtere woningen te gaan bouwen. De koplopers onder de bouwers en installateurs, die de afgelopen jaren al hebben laten zien dat het goed mogelijk is om zeer energiezuinige, comfortabele en betaalbare woningen te bouwen, worden hiermee benadeeld; de achterblijvers worden beloond. Deze praktijk is, gezien de klimaatambities, o.i. niet verdedigbaar.

Wij vragen u het voorstel te heroverwegen en aanpassingen te doen conform onze onderstaande concrete overwegingen en voorstellen.

1. De voorgestelde eis is een stap achteruit en dient naar beneden te worden aangescherpt.

Sinds jaren was het beleid en de regelgeving gericht op een geleidelijke daling van de EPC-eis naar 0 voor nieuwbouw in 2020. Anno 2018 werd naar onze schatting al 20-25% van de nieuwbouwwoningen opgeleverd met een EPC kleiner dan 0,4 en waarbij de Total-Costs-of-Ownership (TCO) van de (duurzame) klimaattechniek niet hoger is dan met conventionele klimaatinstallaties: energiebesparing loont dus, zoals ook de INIEC bouw-trend-analyse bevestigt. Met het voorstel van de BENG-1 eis voor woonfunctie van 70 kWh/m²/jaar met verdere verhoging bij ongunstigere A_{sl}/A_g blijkt dat de eisen aan de 'schil' verruimd worden en daarmee grofweg op hetzelfde niveau blijven als het huidige bouwbesluit. Ofwel: sinds 2015 is er geen vooruitgang en ook na 2020 lijkt er geen aanscherping van de energieprestatie-eisen voor woningen en gebouwen te komen. Wij vinden dit een stap terug. De huidige bouwpraktijk laat een aanscherping van de norm toe en met de klimaatambities kan Nederland zich geen stap terug permitteren daar dan de klimaatdoelen (nog verder) in gevaar komen.

Op basis van bovengenoemde argumentatie komen wij tot het voorstel om de basis grenswaarde voor BENG-1 op 45 kWh/ m²/jaar te leggen: 25 kWh/m²/jaar warmtebehoefte (transmissie) + 15 kWh/m²/jaar ventilatie + 5 kWh/m²/jaar speelruimte voor architecten die bv. grotere glaspartijen wensen.

De 'knik' ten behoeve van hoogbouw-torens en bungalows snappen we wel, maar kan wat ons betreft 'gedempt' worden gehandhaafd om de stimulerende werking voor een groot schil-oppervlak tegen te gaan.

Aanbeveling

		Grondgebonden		hoogbouw	
		Concept eis	DHPA	Concept eis	DHPA
BENG-1	kWh/m ²	< 70 +50 (....) _{@As/Ag>} 2,2	< 45 +25*(....) _{@As/Ag>} 2,2	< 70 +50 (....) _{@As/Ag>} 2,2	< 45 +40 (....) _{@As/Ag>} 2,2
BENG 2	kWh/m ²	< 30	< 25	< 50	< 25
BENG 3	%	> 50	> 50	>40	> 40

* Voor laagbouw is de 'knik' alleen relevant voor bungalows, maar de vloer is daar goed te isoleren. Dat past in het volgen van de Trias Energetica.

2. De norm dient te differentiëren tussen woning-types

Voor bepaalde type woningen was de vorige BENG-eisen (2015) lastig om te realiseren. Dat geldt bijvoorbeeld voor de energiebehoefte (BENG-1) van vrijstaande woningen en bij onvoldoende ruimte voor duurzame opwek (BENG-3) bij hoogbouw of woningen met een uitzonderlijke vorm (zoals *tiny houses*). Voor deze gebouwen is in de voorgestelde eis een vormfactor benoemd die het mogelijk maakt om zonder uitzonderlijke en extreme maatregelen (passiefhuis-praktijken) toch aan de energieprestatienorm te voldoen. De voorgestelde BENG-1-eis leidt er echter toe dat de uitzonderingen de norm voor alle nieuwbouwwoningen hebben bepaald. Er is in de voorgestelde BENG-eis voorts geen stimulans om voor woningen waar een energievraag minder dan 70 kWh/m²/jaar mogelijk is een dergelijk lage energievraag ook daadwerkelijk te realiseren. Het ontbreken van een differentiatie van de energieprestatie per woningtype is o.i. een gemiste kans. Deze omissie kan gecorrigeerd worden door de vormfactor naar twee kanten te laten werken: toevoegen dat gebouwen met een lagere vormfactor (A_{s1}/A_g) op een *lagere* energieprestatie-eis uitkomen en die nog steeds recht doet aan haalbaarheid en betaalbaarheid.

3. Waardering ventilatielucht als duurzame bron

In de huidige systematiek voor BENG-3 wordt ventilatielucht geheel uitgesloten als duurzame warmtebron. Dit is o.i. niet correct. Uiteraard is het zo dat ventilatielucht die afgevoerd wordt afkomstig is van buitenlucht die eerst is opgewarmd tot binnentemperatuur (20 °C). Wanneer deze lucht echter naar buiten wordt afgevoerd onder gelijktijdige onttrekking van warmte voor hergebruik als bronwarmte voor een warmtepompboiler en als daarbij wordt afgekoeld tot een temperatuur lager dan de buitentemperatuur, is het netto aan de buitenlucht onttrokken deel van de warmte van duurzame bron.

De energie-inhoud die wordt vertegenwoordigd door het verschil van buitentemperatuur en wegblaas temperatuur uit de warmtepomp (gewogen met de frequentie van buitentemperaturen etc. cf. de BIN-methode) dient als duurzame warmtebron te worden aangemerkt in BENG-3.

4. Oppassen met de Primaire EnergieFactor

Hoewel aanpassing van de PEF niet voorligt in deze consultatie heeft de DHPA zorgen over het effect van de voorgenomen aanpassing van de PEF, zeker in combinatie met een niet-ambitieuze BENG-eis. Door de aanpassing van de PEF op basis van het in de NEV (2017) beoogde rendement van elektriciteitsopwekking van 39 naar 69%, zonder dat de BENG-2 eis evenredig is aangescherpt, wordt elektriciteit opwekken aan of bij de woning in mindere mate gestimuleerd. We zullen de komende decennia alle opties nodig hebben om onze energievoorziening te verduurzamen. De BENG-eisen zouden dus het - zoveel redelijkerwijs mogelijk is - opwekken van duurzame elektriciteit op, of in de nabijheid van, de woning moeten stimuleren. Tevens zouden de BENG-eisen moeten stimuleren dat gekozen wordt voor efficiënte elektrische verwarmingsinstallaties. Dat betekent een hoog warmte- en koude-rendement op de gebruikte elektriciteit (de zogenaamde CoP die 'slechts' 100% bedraagt bij weerstandsverwarming en kan oplopen tot honderden procenten bij een warmtepomp). De 'verbeterde' PEF, welke nog niet het daadwerkelijke opwekkings-rendement maar het gewenste reflecteert, stimuleert nu echter inefficiënte elektrische (weerstands-) verwarming en waarbij tevens het seizoenseffect wordt genegeerd: duurzame elektriciteit uit zon-PV is vooral in de zomer beschikbaar terwijl deze in de winter nodig is als (hulp-)energie voor verwarming.

Dit brengt ons op het zorgpunt van de zwaarte van het elektriciteitsnet. Ook bij een (toekomstige) duurzame elektriciteitsopwekking blijft gelden dat een versoepeling van de isolatie-eisen een vergroting van de warmtevraag betekent en daarmee van de netbelasting. Om onnodige netverzwaring te voorkomen is het te overwegen om een bovengrens te stellen aan het aandeel elektrische energie (< 100%) bij verwarming en/of een ondergrens aan het rendement op die elektrische energie (CoP > 100%) hetgeen daarmee kan bijdragen aan verlichting van de belasting van het 'grid'.

5. De KOS die ten grondslag ligt aan de voorgestelde BENG-eisen is gebrekkig

Wij citeren uit onze brief dd. 4 december 2019 aan RVO: "Uit de KOS werd de conclusie getrokken dat een aanscherping van de EPG-eisen en het wegvallen van de gas-optie tot een kostenverhoging zou leiden. Naast het feit dat de KOS-scenario's niet kloppen (...) blijkt uit de Bouw-trend analyses dat ook de markt hier anders over denkt en dat de KOS-conclusies fout zijn en daarmee ook het uitgangspunt voor de voorgestelde BENG-eisen." Wij drongen, tot heden zonder resultaat, aan op het negeren van dit deel van de conclusies uit de KOS en daarmee de door het ministerie veronderstelde noodzaak de BENG-eisen te versoepelen.

Tot slot

Wij zijn graag bereid onze inbreng nader toe te lichten en met u in overleg te treden voor verdere uitwerking.

Hoogachtend,

Dr. Frank Agterberg MBA – voorzitter

Ir. Charles Geelen – technisch secretaris

Colofon

De Dutch Heat Pump Association (DHPA) is de brancheorganisatie voor fabrikanten en importeurs van warmtepompen in de woningbouw en utiliteit.

De DHPA draagt bij aan een verduurzaming van de gebouwde omgeving, in lijn met de landelijke doelstellingen ten aanzien van CO₂-emissiereductie, energiebesparing en gebruik van hernieuwbare energie.

Deelnemers in de DHPA zijn gerenommeerde fabrikanten en importeurs van alle types warmtepompen. De DHPA werkt onder andere samen met Liander, Stedin, Essent, GasTerra, Ministeries van Binnenlandse Zaken en Economische Zaken, en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Daarnaast werkt de DHPA nauw samen met andere brancheorganisaties in de installatiebranche, waaronder Techniek Nederland en de NVKL.

DHPA, de leidende organisatie in duurzame warmte.